MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OKUL ŞARKILARINA PİYANO İLE EŞLİK YAPABİLME HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Doç. Dr., FEYZA SÖNMEZÖZ, [1] Prof. Dr., BEGÜM AYTEMUR [2]

[1]ÇOMÜ, Eğitim Fakültesi, ORCID: ID/ 0000-0003-4388-5200

[2] ÇOMÜ, Eğitim Fakültesi, ORCID: ID/ 0000-0001-8346-7308

ÖZET

Bu araştırmada Türkiye'deki eğitim fakültelerine bağlı güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenim görmekte olan müzik öğretmeni adaylarının aldıkları piyano eğitimi doğrultusunda okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilmelerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi ve öğretmen adaylarının eşlik yapma sırasında yaşadıkları problemlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma müzik öğretmeni adaylarının okul şarkılarına piyano ile eşlik yapma düzeyleri ve konuyla ilgili yaşadıkları problemlerin ortaya konması bakımından önemlidir. Araştırmada müzik öğretmeni yetiştirme amacına yönelik olarak müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda verilen piyano eğitimi kapsamında müzik öğretmeni adaylarının okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla betimsel yöntem kullanılmıştır. 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda yürütülen araştırmaya lisans üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören 28 müzik öğretmeni adayı katılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmeni yetiştirme açısından okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilmeyi önemli ve gerekli gördükleri tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcı öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun lisans öğrenimleri süresince aldıkları piyano eğitimi kapsamında okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilme içerikli bir eğitim almadıkları, verilen piyano eğitiminin okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilme konusunda yeterli olmadığı, söz konusu şarkılara piyano ile eşlik yapabilme konusunda aldıkları piyano eğitimini teknik, süre ve içerik bakımından yetersiz gördükleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada ayrıca müzik öğretmeni adaylarının okul şarkılarına piyano ile eşlik yaparken lisans eğitimi süresince piyano derslerinde okul şarkılarına eşlik yapma içerikli eğitim almama ve piyano eğitiminin okul şarkılarına eşlik yapabilmeye yönelik yetersiz olması bakımından teknik bilgi ve eğitim yetersizliği gibi konularda zorluk yaşadıkları sonuçları ortaya çıkmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: PİYANO EĞİTİMİ, EŞLİK, EŞLİK EĞİTİMİ.

THE OPİNİONS OF MUSİC TEACHER CANDİDATES ON ACCOMPANYİNG SCHOOL SONGS WİTH THE PİANO

ABSTRACT

In this study, it was aimed to evaluate the opinions of the music teacher candidates, who are studying in the music education departments of the education faculties in Turkey, about their ability to accompany school songs with the piano in line with the piano education they received, and to determine the problems that the teacher candidates experience during accompaniment. The research is important in terms of revealing the level of music teacher candidates' accompaniment to school songs with piano and the problems they experience about the subject. In the research, descriptive method was used in order to determine the opinions of music teacher candidates about being able to accompany school songs with piano within the scope of piano education given in institutions that train music teachers for the purpose of training music teachers. In the spring semester of the 2021-2022 academic year, 28 music teacher candidates studying in the third and fourth grades of undergraduate study participated in the research carried out at Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Department of Music Education. In line with the data obtained, it has been determined that music teacher candidates consider it important and necessary to accompany school songs with piano in terms of training music teachers.According to the results of the research, the majority of the participant pre-service teachers did not receive any training on piano accompaniment to school songs within the scope of the piano education they received during their undergraduate education; the piano education given is not sufficient to accompany school songs with piano; It was concluded that they considered the piano training they received to be able to accompany the songs in question with the piano insufficient in terms of technique, duration and content. In the study, it was also revealed that the music teacher candidates had difficulties in subjects such as lack of technical knowledge and education due to the fact that they did not receive training on accompanying school songs in piano lessons during their undergraduate education while accompanying school songs with the piano, and the piano education was insufficient to accompany school songs.

Key Words: Piano education, accompaniment, accompaniment education.

1. GİRİŞ

Okul şarkılarının öğretiminde bir çalgı kullanarak eşlik yapmak şarkının daha anlaşılır ve daha hızlı öğrenilmesinin sağlanması açısından önemli ve gereklidir. Bu çalgının piyano olması durumunda şarkı öğretiminin çok daha etkili olacağı söylenebilir. Piyano solo bir çalgı olmasının yanı sıra çok seslilik özelliği nedeniyle aynı zamanda önemli bir eşlik çalgısıdır. Dolayısıyla müzik öğretmeni yetiştirmenin önemli gereklerinden biri olan okul şarkılarının öğretimi açısından eşlik yapabilmeye yönelik olarak piyano eğitiminin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Kutluk'a (1996: 4) göre, müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde piyano çalgısının zorunlu olarak okutulması; çok sesliliği kavrayabilme, deşifre-işitme-armoni-biçim açısından ve piyanonun diğer çalgılara ve insan seslerine eşlik amacıyla kullanılan bir çalgı olması bakımından önemlidir. Çevik ve Güven'e (2011: 89) göre, piyano öğretmenler açısından önemli bir enstrümandır. Çünkü çeşitli müzikal kavramların öğrenilmesi ve yeteneklerin geliştirilmesini sağlar.

Müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde verilen piyano eğitimi, sadece piyano tekniği ve repertuvar kazanımı olarak değerlendirilmemelidir. Piyano eğitimi, aynı zamanda eşlik yapmanın önemli unsurlarından olan armoni, solfej, form bilgisi gibi derslerle de ilişkilendirilmelidir. Bu derslerin piyano çalgısı ile ilişkilendirilmesi eşlik yapabilmenin en önemli gereklerindendir. Kardeş'e (2013: 2) göre, eşlik yapma becerisinin kazanılması için, piyano eğitiminin yanında, çalma becerisini geliştirecek derslerin de verilmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Bu derslerin piyanonun da kullanım alanına girdiği solfej-armoni ve form bilgisi gibi dersler olduğu açıktır.

Bu nedenlerle müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde piyano eğitimi; özellikle okul şarkılarının öğretimi, şarkıların küçük ya da büyük öğrenci topluluklarına çalıştırılması, solfej eğitiminin yapılması, besteleme tekniklerinin öğretilmesi, dolayısıyla eşliksiz bir partiye doğaçlama eşlik yapılabilmesi gibi pek çok açıdan özel bir önem taşımaktadır. Yücetoker'e (2019: 1087) göre, müzikal becerilerin geliştirilmesinin yanında piyano çalgısının önemli bir boyutu da koro hazırlama, ses eğitimi çalışmaları ve şarkı söyleme sırasında müzik öğretmenliği için eşlik yapabilme imkânı sunmasıdır ve bu nedenle müzik öğretmeni adayları için oldukça önemli bir çalgıdır. Özen (1998: 98-110) tarafından müzik öğretmeni adaylarının piyano kullanma yeterlilikleri: müzik bilgisi ve becerisi kazandırmak, ses gelişimleri ve şarkı öğretimi, çeşitli dönemleri içeren tür, çeşit ve biçimleri hakkında bilgilendirmek, müzik dinleme zevki ve alışkanlığı ile müziksel beğeni kazandırmak ve geliştirmek, öğrencilerle yapılan eğitici çalışmalarda ve başlangıç düzeyinde piyano öğretimi yapabilmek ve piyanoyu kullanabilmek olarak belirtilmiştir.

Piyanonun müzik öğretimi kapsamında "araç olarak kullanılmaya en uygun ve yararlı alet" (Yönetken, 2005: 69) olduğu düşünülecek olursa, müzik öğretmeni için de en önemli çalgı olduğu ve öğrenme sürecinin müzik öğretmeni yetiştirme amacına yönelik olması gerektiği söylenebilir. Bunların dışında piyanoda eşlik eğitiminin, hedefine yönelik yapılabilmesi için ise çeşitli adımların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Sönmezöz (2006: 16), eşlik eğitimde bulunması gerekli olan ana yaklaşımları; okul müziğinde öğrenme ve öğretme süreçlerinde eşliklemeye ilişkin besteleme yöntemlerini kapsayan armoni, kontrpuan ve piyano bilgisinin ders konularında bulunması; müzik öğretmeni adaylarının, okul müziğinin içerdiği ses ve

enstrüman eserleri için yazılmış eşlikleri seslendirebilmesi; yine bu eserlere emprovize eşlik edebilme yetisinin verilmesi; kullanılan metotların eşlik yapabilme kazanımını geliştirmesi bakımından müzik öğretmeni yetiştirme sürecine uygun olması ve derslerde materyal olarak kullanılan eserlerin okul müziği ile bağlantılı olması şeklinde sıralamıştır. Bunların gerçekleştirilebilmesi için müzik öğretmeni adaylarına verilen piyano eğitiminin aynı zamanda okul şarkılarına eşlik yapabilme ile ilgili konuları da kapsaması gerekir. Okul şarkılarına varsa yazılı olan eşlik partilerini çalabilme, eşlik partisi yazılı olmayan okul şarkılarına da doğaçlama yaparak ya da yazma-besteleme yoluyla eşlik yapabilme konularında bir eğitimin verilmesi önem kazanmaktadır.

Cangal (2005: 110) armoni eğitiminde verilen bir ezginin (soprano partisinin) armonilenmesi yani çok seslendirilmesi açısından dikkat edilecek konuları; ezginin detaylı ele alınıp, nota veya ölçü bazında uygun akorlar ile armonilenebileceğinin saptanması, ölçü başlarında daima yeni akor getirilmesi, "birinci cümle sonunda dominant akoruna gelerek soru cümlesi oluşturulması", ezginin gidişine karşıt yönde bir bas hareketinin öncelikle düşünülmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Sönmezöz (2011: 710), okul şarkılarına doğaçlama eşlik yapılırken dikkat edilmesi gereken noktaları şu şekilde belirtmiştir:

1. Eşlik yapılan şarkıların ilk olarak tonunun belirlenmesi,
2. Tonun belirlenmesinin ardından eserin tona uygun armonik derecelendirmesinin yapılması,
3. Şarkıdaki ezgi hareketlerinin analiz edilerek ton değişimlerinin tespit edilmesi,
4. Armonik derecelendirmesinin ardından, belirlenen derecelerin ezginin altına roma rakamı ile yazılması,
5. Belirlenmiş derecelere uygun olarak şarkının eşlik figürüne karar verilmesi,
6. Şarkıya uyan bir tartımın seçilmesi; ezgideki duraklara karşılık gelecek şekilde seçilen hareketli öğelerle ritimsel hareketlilik sağlanması,
7. Eksik ölçünün yer aldığı eserlerde eşlikleme figürlerinin daha önceden duyurularak şarkının tonuna ve ritmine uyum sağlanması.

Tüm bunların gerçekleşebilmesi için eşlik yapabilme ile ilgili çalışmaların piyano derslerinin dışında ayrı bir ders olarak programda yer alması gereği ön plana çıkmaktadır. 1997-1998 Müzik Öğretmenliği Lisans Programında *Eşlik-Korepetisyon*; 2006-2007 programında *Eşlik Çalma* adı altında ayrı bir ders olarak okutulan eşlik dersinin, 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programının yürürlüğe konmasıyla, bireysel çalgı eğitimi piyano derslerinin içine aktarıldığı görülmektedir. Bu durumda bireysel çalgısını piyano seçmeyen müzik öğretmeni adaylarının sadece bir yıllık bir piyano eğitimi ile okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilme konusunda eksik ve yetersiz kalacağı söylenebilir. Bu nedenlerle müzik öğretmeni yetiştirmenin gerekleri açısından, müzik öğretmeni adaylarının okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilme hakkındaki görüşlerinin araştırılması gerekli görülmüş ve araştırmanın problem cümlesi "Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkılarına Piyano ile Eşlik Yapabilme Düzeyleri ve Zorlandıkları Konular Hakkındaki Görüşleri Nasıldır?" şeklinde oluşturulmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada müzik öğretmeni adaylarının okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilme düzeylerinin ve söz konusu öğretmen adaylarının eşlik yapma sırasında zorlandıkları konuların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, müzik öğretmeni adaylarının piyano ile okul şarkılarına doğaçlama eşlik yaparak, eşlik partisi yazarak ya da yazılı olan eşlik partilerini çalarak eşlik yapabilme düzeyleri, konuyla ilgili yaşadıkları zorlukların tespiti ve bu bağlamda konuya ilişkin durumun ortaya konarak tartışılması bakımından önemlidir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Çalışmada araştırmanın amacına uygun olarak betimsel yöntem kullanılmıştır. Betimsel çalışmalar, var olan olguların önceden yaşanmış olaylar ve koşullarla bağlantılarını göz önüne alarak, olgular arasındaki ilişkiyi açıklar (Kaptan, 1995: 59).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana bilim Dalında 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında öğrenim gören 28 müzik öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

Çizelge 1: Müzik Öğretmeni Adaylarının Mezun Oldukları Lise Türüne İlişkin Dağılım

Lise Türü	f	%
Meslek Lisesi	1	3.6
Mesleki Anadolu Lisesi	1	3.6
Genel Lise	4	14.3
Açık Öğretim Lisesi	1	3.6
Anadolu Lisesi	10	35.6
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	11	39.3
Toplam	**28**	**100**

Çizelge 1'e göre araştırmaya katılan müzik öğretmeni adaylarının %3.6'sının Meslek Lisesi, %3.6'sının Mesleki Anadolu Lisesi, %14.3'ünün Genel Lise, %3.6'sının Açık Öğretim Lisesi, %35.6'sının Anadolu Lisesi, %39.3'ünün Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olduğu görülmektedir.

Çizelge 2: Müzik Öğretmeni Adaylarının Okudukları Sınıfa İlişkin Dağılım

Sınıf	f	%
3. Sınıf	11	39.3
4. Sınıf	17	60.7
Toplam	**28**	**100**

Çizelge 2 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının %39.3'ünün üçüncü sınıf, %60.7'sinin dördüncü sınıfta okumakta olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 3: Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Türlerine İlişkin Dağılım

Çalgı	f	%	Çalgı	f	%

Keman	6	21.4	Flüt	5	17.9
Viyola	1	3.6	Bağlama	1	3.6
Viyolonsel	3	10.7	Klarinet	1	3.6
Piyano	2	7.1	Kanun	1	3.6
Şan	2	7.1	Gitar	6	21.4
			Toplam	**28**	**100**

Çizelge 3'te müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgılarına bakıldığında %21.4'ünün keman, %3.6'sının viyola, %10.7'sinin viyolonsel, %7.1'inin piyano, %7.1'inin şan, %17.9'unun flüt, %3.6'sının bağlama, %3.6'sının klarinet, %3.6'sının kanun, %21.4'ünün gitar olduğu anlaşılmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada öncelikle katılımcı müzik öğretmeni adaylarına anket uygulaması yapılmıştır. Uygulanan ankete Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana bilim Dalında 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında üçüncü ve dördüncü sınıfta okumakta olan ve araştırmaya katılmak için gönüllü onam formunu imzalayan 28 müzik öğretmen adayı katılmıştır. Söz konusu ankette müzik öğretmeni adaylarının mezun oldukları lise türü, kaçıncı sınıfta okudukları ve bireysel çalgılarının ne olduğu konusunda kişisel bilgileri içeren üç adet ve okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilme görüşlerine ilişkin olarak 12 adet olmak üzere toplam 15 soru yöneltilmiştir. Anket uygulamasının ardından katılımcılar arasından dördüncü sınıfta okumakta olan 12 müzik öğretmeni adayı ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmede müzik öğretmeni adaylarına Yüksek Öğretim Kurulu 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda bulunan "Piyano Eğitimi ve Bireysel çalgı Eğitimi (Piyano) Ders İçerikleri" ile "Armoni ve Eşlikleme Ders İçeriği"nde belirtilmiş olan okul şarkılarına piyano ile eşlik yapılması konusunda bilgilerinin bulunup bulunmadığı, öğretmenlik uygulaması sırasında okul şarkılarına piyano ile eşlik yaparken zorluk yaşayıp yaşamadıkları hakkında üç adet kapalı uçlu ve hangi konular hakkında zorlandıklarına ilişkin bir adet açık uçlu olmak üzere toplam dört adet soru yöneltilmiştir. Araştırmada anket uygulaması sırasında elde edilen bulgular frekans ve yüzdeleri hesaplanarak tablolar halinde sunularak değerlendirmeleri yapılmıştır. Yüz yüze yapılan görüşme sırasında ise katılımcı müzik öğretmeni adaylarının kimlik bilgileri gizli tutulmuş, MÖA1, MÖA2…şeklinde kodlanarak verilmiş, elde edilen görüşler temalara ayrılarak tablo halinde belirtilmiştir. Bunun yanı sıra müzik öğretmeni adaylarının görüşme sırasında sorulara verdikleri yanıtlar doğrudan alıntı şeklinde sunulmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın problemine dayalı olarak katılımcılara yöneltilen sorulardan elde edilen veriler yer almaktadır.

Çizelge 4: Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkılarına Piyano İle Eşlik Yapabilme Görüşlerine İlişkin Dağılım

SORULAR	Hiç		Az		Orta Ölçüde		Büyük Ölçüde		Tamamen		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sizce ilköğretim okullarında okul şarkılarına piyano ile eşlik ne ölçüde yapılmalıdır?	-	-	-	-	-	-	5	17.9	23	82.1	28	100
Lisans eğitiminiz süresince piyano derslerinizde okul şarkılarına eşlik yapabilme içerikli bir eğitim aldınız mı?	18	64.3	5	17.9	3	10.7	-	-	2	7.1	28	100
Aldığınız piyano eğitimi okul şarkılarına eşlik yapabilme konusunda yeterli midir?	15	53.6	9	32.2	2	7.1	2	7.1	-		28	100
Lisans eğitiminiz süresince piyano derslerinin dışında "Okul Şarkılarına Eşlik Yapabilme" ile ilgili bir eğitim aldınız mı?	16	57.1	6	21.4	4	14.3	1	3.6	1	3.6	28	100
Tonal okul şarkılarına piyano ile ne ölçüde eşlik yapabiliyorsunuz?	5	17.9	12	42.9	6	21.4	2	7.1	3	10.7	28	100
Eşlik yapacağınız okul şarkısını içinde geçen tonlara göre ne ölçüde şifrelendirebiliyorsunuz?	4	14.3	4	14.3	10	35.6	5	17.9	5	17.9	28	100
Eşlik yapacağınız okul şarkısını piyano klavyesi üzerinde ne ölçüde akorlandırabiliyorsunuz?	2	7.1	7	25	7	25	5	17.9	7	25	28	100
Yazılı bir eşlik partisi olmayan okul şarkılarına piyano üzerinde sağ eliniz ile melodiyi tek ses çalarken sol elinizle sadece akor basarak ne ölçüde eşlik yapabiliyorsunuz?	5	17.9	9	32.2	8	28.5	4	14.3	2	7.1	28	100
Piyano ile eşlik yapacağınız okul şarkısının ritmine göre eşlik modelini ne ölçüde uygulayabiliyorsunuz?	5	17.9	8	28.5	5	17.9	6	21.4	4	14.3	28	100
Okul şarkılarına piyano ile basit tartımlarla ne ölçüde eşlik yapabiliyorsunuz?	-	-	9	32.2	8	28.5	6	21.4	5	17.9	28	100
Modal ve makamsal tonlardaki okul şarkılarına piyano ile ne ölçüde eşlik yapabiliyorsunuz?	9	32.2	8	28.5	5	17.9	4	14.3	2	7.1	28	100
Piyano ile eşlik yaparken parça içinde geçen ton değişimi/modülasyon gibi öğeleri ne ölçüde uygulayabiliyorsunuz?	5	17.9	11	39.3	8	28.5	1	3.6	3	10.7	28	100

Çizelge 4 incelendiğinde, müzik öğretmeni adaylarının %82.1'i ilköğretim okullarında müzik dersinde okul şarkılarına piyano ile eşlik yapılmasının tamamen gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Ancak katılımcıların %64.3'ü lisans eğitimleri süresince piyano derslerinde okul şarkılarına eşlik yapabilme içerikli bir eğitimi hiç almadıklarını, %53.6'sı ise alınan piyano eğitiminin okul şarkılarına eşlik yapabilme konusunda hiç yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra tonal okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilme konusunda katılımcı müzik öğretmeni adaylarının sadece %10.7'sinin, eşlik yapılacak okul şarkısını içinde geçen tonlara göre şifrelendirebilme konusunda %17.9'unun, eşlik yapılacak okul şarkısını piyano klavyesi üzerinde akorlandırabilme konusunda %25'inin, yazılı bir eşlik partisi olmayan okul şarkılarına piyano üzerinde sağ el ile melodiyi tek ses çalarken sol el ile sadece akor basarak eşlik

yapabilme konusunda %7.1'inin, piyano ile eşlik yapılacak okul şarkısının ritmine göre eşlik modeli uygulayabilme konusunda %14.3'ünün, okul şarkılarına piyano ile basit tartımlarla eşlik yapabilme konusunda %17.9'unun, modal ve makamsal tonlardaki okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilme konusunda %7.1'inin, piyano ile eşlik yaparken parça içinde geçen ton değişimi/modülasyon gibi öğeleri uygulayabilme konusunda %10.7'sinin tamamen şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir.

Çizelge 5: Müzik Öğretmeni Adaylarının "Yüksek Öğretim Kurulu 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı"nda Bulunan "Piyano Eğitimi ve Bireysel Çalgı Eğitimi (Piyano) Ders İçerikleri"nde Belirtilmiş Olan Okul Şarkılarına Piyano ile Eşlik Yapılması Konusundaki Görüşlerine İlişkin Dağılım

Seçenekler	f	%
Evet, haberim var.	1	8.3
Hayır, haberim yok.	11	91.7
Toplam	**12**	**100**

Çizelge 6: Müzik Öğretmeni Adaylarının "Yüksek Öğretim Kurulu 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı"nda Bulunan "Armoni ve Eşlikleme Ders İçeriği"nde Belirtilmiş Olan Okul Şarkılarına Piyano ile Eşlik Yapılması Konusundaki Görüşlerine İlişkin Dağılım

Seçenekler	f	%
Evet, haberim var.	1	8.3
Hayır, haberim yok.	11	91.7
Toplam	**12**	**100**

Çizelge 5 ve Çizelge 6 birlikte incelendiğinde öğretmenlik uygulaması eğitimini almış olan müzik öğretmeni adaylarının %91.7'sinin söz konusu programda bulunan "Piyano Eğitimi ve Bireysel Çalgı Eğitimi (Piyano) Ders İçerikleri" ile "Armoni ve Eşlikleme Ders İçeriği"nde belirtilmiş olan okul şarkılarına piyano ile eşlik yapılması konusunda haberdar olmadığı anlaşılmaktadır.

Çizelge 7: Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Sırasında Okul Şarkılarına Piyano ile Eşlik Yaparken Zorluk Yaşama Durumları

Seçenekler	f	%
Evet, zorlandım.	12	100
Hayır, zorlanmadım.	-	-
Toplam	**12**	**100**

Çizelge 7'ye göre yüz yüze görüşmeye katılan ve öğretmenlik uygulaması eğitimini almış olan katılımcıların tamamının öğretmenlik uygulaması sırasında okul şarkılarına piyano ile eşlik yaparken zorluk yaşadıkları görülmektedir.

Çizelge 8: Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Sırasında Okul Şarkılarına Piyano ile Eşlik Yaparken Zorlandıkları Konulara İlişkin Dağılım

Tema	Katılımcılar	f
Piyano eğitiminde teknik bilgi yetersizliği	*MÖA1, MÖA5, MÖA6, MÖA7*	4
Piyano derslerinde okul şarkısına eşlik yapabilme içerikli eğitim almama	*MÖA2, MÖA3, MÖA4*	3
Yıl bakımından piyano eğitimi süresinin yetersiz olması	*MÖA9, MÖA12*	2
Eşlik yapabilme ile ilgili bilgi yetersizliği	*MÖA8, MÖA10, MÖA11*	3

Çizelge 8 incelendiğinde katılımcıların öğretmenlik uygulaması sırasında okul şarkılarına piyano ile eşlik yaparken "piyano eğitiminde teknik bilgi yetersizliği", "piyano derslerinde okul şarkısına eşlik yapabilme içerikli eğitim almama", "yıl bakımından piyano eğitimi süresinin yetersiz olması", "eşlik yapabilme ile ilgili bilgi yetersizliği" konularında zorluk yaşadıkları görülmektedir. yüz yüze yapılan görüşme sırasında katılımcıların zorluk yaşadıkları konulara ilişkin görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

MÖA1: *Öğretmenlik uygulaması sırasında piyanoda eşlik yaparken çok zorlandım. Kendimce bir şeyler yapmaya çalıştım. Piyano tenliği konusunda bilgim olmadığı için fazlasıyla zorlanıyorum.*

MÖA2: *Evet. Çok zorlandım. Çünkü okul şarkılarının piyano ile eşliğine yönelik bir eğitim almadık.*

MÖA3: *Öğretmenlik uygulaması için okullara gittiğimizde piyanoda eşlik yapmak benim için çok zor oldu. Lisans eğitimim boyunca piyanoda okul şarkılarına eşlik yapmak üzere bir eğitim almadım.*

MÖA4: *Zorlandım. Okul şarkılarına piyano ile eşlik yapmakla ilgili bir eğitim almadık.*

MÖA5: *Evet. Yetersiz piyano bilgim yüzünden sorun yaşadım ve çok zorlandım.*

MÖA6: *Evet çok zorluk yaşadım. Güzel sanatlar lisesinden aldığım bilgiler zamanla unutuldu ve pratik yapmadığım için bu da performansımı etkiledi.*

MÖA7: *Evet oldukça zorlandım. Benim bireysel çalgım gitar. Öğretmenlik uygulaması sırasında bazı parçalara piyano ile eşlik yapamadım ve kendi çalgımla eşlik etmek zorunda kaldım.*

MÖA8: *Biraz zorlandım diyebilirim. Basit melodili şarkıları çalabiliyorum fakat orta zorluktaki şarkılara piyanoda eşlik etme konusunda epeyce zorlandım. Sadece akor basarak eşlik yapabildim.*

MÖA9: *Evet. Çok zorluk yaşadım. Ben bireysel çalgı eğitimi şan öğrencisiyim. Lisans eğitimimizde piyano dersleri çok azdı hatta yok desek yeridir. İlk seneden sonra piyanoya devam etmediğim için gerileme oldu. Bu yüzden piyanoda eşlik yaparken zorlanıyorum.*

MÖA10: *Evet oldukça zorlanıyorum. Bireysel çalgım piyano olduğu için piyanoda bir eseri çalarken hâkim olabiliyorum. Hatta okul şarkılarının yazılı bir eşlik partisi varsa çalabiliyorum. Ama eşlik partisi yazılı olmayan bir okul şarkısına eşlik yapmaya çalışırken zorlanıyorum. Doğaçlama eşlik yapmakta zorlanıyorum.*

MÖA11: *Lisans eğitimimiz boyunca verilen piyano eğitimi yetersiz olduğu için çok zorluk yaşadım.*

MÖA12: *Fazlasıyla zorluk yaşadım. Ben keman öğrencisiyim. Sadece bir yıl piyano dersi gördüm. Bu yüzden bir yıllık piyano eğitimi eşlikleme konusunda çok yetersiz.*

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmada üçüncü ve "öğretmenlik uygulaması" eğitimi almış dördüncü sınıftaki müzik öğretmenliği öğrencilerinin %82.1'inin tamamen, %7.9'unun büyük ölçüde olmak üzere toplam %100'ünün ilköğretim okullarında müzik derslerinde okul şarkılarına piyano ile eşlik yapılmasını gerekli gördükleri, ancak büyük bir çoğunluğunun lisans eğitimi süresine piyano derslerinde okul şarkılarına eşlik yapabilme içerikli bir eğitim almadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra araştırmaya katılan müzik öğretmeni adaylarının büyük çoğunluğu, lisans eğitimleri süresince aldıkları piyano eğitimini okul şarkılarına eşlik yapabilme konusunda yetersiz bulduklarını ve lisans eğitimlerinde almış oldukları piyano dersleri dışında da okul şarkılarının eşliklendirilmesine yönelik bir eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, müzik öğretmeni adaylarının lisans eğitimleri süresince okul şarkılarına eşlik yapabilme konusunda eksik ve yetersiz bir donanımla mezun oldukları şeklinde yorumlanabilir. Dolayısıyla, müzik öğretmeni adaylarının lisans eğitimleri kapsamında piyano eğitimi ve diğer derslerinde okul şarkılarının piyano ile eşliklendirilmesi konusunda son derece

sınırlı bir eğitim aldıkları, bunun da mesleki deneyimlerinde çeşitli zorluklar yaratabileceği kanısı ortaya çıkmaktadır.

"Yüksek Öğretim Kurulu 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı"nda Piyano ile Armoni ve Eşlikleme derslerinin tanımlarına bakıldığında, lisans birinci sınıfta zorunlu olarak görülen Piyano Eğitimi 1 ve Piyano Eğitimi 2 derslerinde okul şarkılarının piyano ile eşliklendirilmesi ile ilgili herhangi bir içerik bulunmamaktadır. Bireysel Çalgı Eğitimi Piyano derslerinin tanımlarında ise, sadece ikinci yarıyılda görülen Bireysel Çalgı Eğitimi Piyano 2 dersinin içeriğinde "okul müziklerine eşlik edebilmeye yönelik çalışmalar yapma" (YÖK, 2018: 11) ve altıncı yarıyılda görülen Bireysel Çalgı Eğitimi Piyano 6 dersinin tanımında ise "çalgı ve okul müziği eşlikleri yaparak etkinliklerde görev alma" (YÖK, 2018: 27) şeklinde belirtildiği görülmektedir. Buradan bireysel çalgısını piyanodan farklı bir çalgı seçen müzik öğretmeni adaylarının lisans eğitimleri süresince okul şarkılarının piyano ile eşliklendirilmesi konusunda hiçbir eğitim almadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Armoni ve Eşlikleme derslerinin tanımlarına bakıldığında ise üçüncü yarıyılda görülen Armoni ve Eşlikleme 1 dersinde "piyanoda eşlik modellerini oluşturma, beş ses aralığındaki ezgilere piyano ile blok akor kullanarak eşlik oluşturma" (YÖK, 2018: 13), dördüncü yarıyılda görülen Armoni ve Eşlikleme 2 dersinde ise "bir oktav ve daha büyük ses aralığındaki ezgilere piyano ile eşlik oluşturma, okul şarkılarının armonik analizi ve piyano ile eşliklenmesi, deşifre ezgilere basit eşlik yapılması" (YÖK, 2018: 18) şeklinde bir içeriğin yer aldığı görülmektedir. Piyano eğitimi sınırlı düzeyde olan bir öğrencinin bu şekildeki bir ders içeriğini sadece haftada iki saatlik bir süre içerisinde başarıyla gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceği tartışmaya açıktır. Özellikle piyano eğitimine lisans döneminde sıfırdan başlayan öğrenciler göz önünde bulundurulduğunda söz konusu kazanımların elde edilmesi konusunda çeşitli güçlükler yaşanabileceği söylenebilir.

Sönmezöz ve Başarır (2022: 140-141) çalışmalarında, piyano ders içeriklerinin piyano öğretim elemanlarınca değerlendirildiği çalışmalarında, öğretim elemanlarının bireysel çalgısını piyanodan farklı bir çalgı seçen öğrencilerin sadece birinci yılda almış oldukları Piyano Eğitimi 1 ve Piyano Eğitimi 2 derslerini haftalık ders saati ve yıllık süre açısından yetersiz, bireysel çalgısını piyano olarak seçen öğrencilerin ise sayıca az olması nedeniyle istenen düzeyde bir piyano eğitiminin verilemeyeceği gerekçesi ile yetersiz bulduklarını, ayrıca piyano derslerinin üç ya da dört yıl süreyle zorunlu olarak verilmesi ve bu derslerin son bir yılda eşlik eğitimi yönünde olması gerektiği konusunda görüş belirttikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada ayrıca katılımcıların yarısından fazlasının tonal okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilme, eşlik yapılacak okul şarkısını içinde geçen tonlara göre şifrelendirebilme, eşlik yapılacak okul şarkısını piyano klavyesi üzerinde akorlandırabilme, yazılı bir eşlik partisi olmayan okul şarkılarına piyano üzerinde sağ el ile melodiyi tek ses çalarken sol el ile sadece akor basarak eşlik yapabilme, piyano ile eşlik yapılacak okul şarkısının ritmine göre eşlik modeli uygulayabilme, basit tartımlarla eşlik yapabilme, modal ve makamsal tonlardaki okul şarkılarına eşlik yapabilme, eşlik yaparken parça içinde geçen ton değişimi/modülasyon gibi öğeleri uygulayabilme konularında istenen düzeyde başarı sağlayamadıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Diğer taraftan yüz yüze görüşmeye katılan ve öğretmenlik uygulaması eğitimi almış dördüncü sınıfta okumakta olan müzik öğretmeni adaylarının tamamının öğretmenlik uygulaması

sırasında okul şarkılarına piyano ile eşlik yaparken zorlandıkları ve en çok zorlandıkları konuların piyano eğitiminde teknik bilgi yetersizliği, piyano derslerinde okul şarkısına eşlik yapabilme içerikli eğitim almama, yıl bakımından piyano eğitimi süresinin yetersiz olması, eşlik yapabilme ile ilgili bilgi yetersizliği olduğu sonucu elde edilmiştir.

Tunç ve Albuz'un (2010: 57-58) çalışmalarındaki verilere göre; müzik ana bilim dalı öğrencilerinin kolay düzeyde bir ezgiyi eşlik modelli haliyle, orta düzeyde bir ezgiyi şifreli haliyle, zor düzeyde bir ezgiyi ise yalın haliyle seslendirme becerilerine sahip oldukları görülmektedir. Araştırmada ezgi yapılarının zorlaştıkça eşlik yapabilme becerisine yönelik oranların düşmeye başladığı dikkat çekmektedir.

Pirlibeylioğlu'nun (2015: 53) araştırmasında, müzik öğretmeni adaylarının özellikle okul şarkılarına ve bunun dışında türkülere ve eserlere de eşlik yapma becerilerine sahip olması gerektiği konusunda öğretim elemanlarının görüş bildirdiklerini tespit etmiştir. Çevik ve Güven (2011: 96) müzik öğretmenlerinin görev yaptıkları okullarda bir okul şarkısına piyano/org ile eşlik yaparken yeterli pratiklerinin olmaması, armoni bilgilerindeki eksiklikler ve lisans eğitimleri boyunca konuyla ilgili yeterli çalışmaların yapılmaması nedeniyle büyük çoğunluğunun zorluk yaşadığını belirtmiştir. Sevgi (2005: 209) müzik öğretmenliği mesleğine yönelik olarak verilen armoni eğitiminde eşliklendirilmiş okul şarkılarının armonik açıdan analiz edilerek, söz konusu şarkılar için kullanılan armoni ve eşlik modellerinin tartışılması gerektiğini vurgulamıştır. Kardeş ve Demirci (2021: 170) müzik öğretmenliği lisans öğrencilerinin eğitimleri boyunca eşlik yapabilme konusunda bilinçlendirilmelerinin önemini vurgulamış ve verilen eğitimin bu doğrultuda yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Çevik (2011: 357) eşlik dersinin yeniden gözden geçirilerek, dördüncü sınıfa kadar devamının sağlanması ve okul şarkısı, halk türküsü, İstiklal Marşı ile diğer marşlara ilişkin öğrenmelerin ele alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Bu araştırmada müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde piyanoda eşlik eğitimi konusunda durumun ortaya konması açısından müzik öğretmeni adaylarının görüşleri alınarak değerlendirilmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının lisans eğitimleri boyunca piyano dersinden elde edecekleri kazanımların dışında okul şarkılarına eşlik yapabilme eğitimi ile ilgili çok sınırlı düzeyde bir eğitim alabildikleri ortaya konmuştur. Özellikle bireysel çalgısı piyano olmayan müzik öğretmeni adaylarının eşlik yapabilme üzerine neredeyse hiçbir şekilde eğitim almamış olmaları, piyano seçenlerin ise kendi piyanistik bilgileri sayesinde eşlik yapabilme konusunda göreceli olarak yeterli olmaları düşündürücü bir durumdur. Yapılan incelemede yürürlükteki lisans programında bir yıl görülen Armoni ve Eşlikleme dersi dışında okul müziklerinin piyano ile eşliklenmesi ile ilgili tüm hedef ve kazanımların piyano dersine bırakılmış olduğu görülmektedir. Ancak bireysel çalgısını piyano seçmeyen öğrencilerin bu kazanımdan yoksun kalmaları nedeniyle büyük bir eksikliğin yaşandığı söylenebilir. Araştırmanın konusu ile ilgili olarak geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Bu araştırma genele yayılıp tüm Türkiye'deki müzik öğretmeni adaylarına uygulanabilir,
2. "Okul şarkılarına eşlik yapabilme" konusunda neler yapılabileceği hakkında piyano öğretim elemanlarının bilgisine başvurulabilir ve yeniden eşlik çalma dersinin yürürlüğe konması için bir model ortaya çıkarılabilir,

3. Okul şarkısı eşliklemesi ile ilgili içeriklerin piyano eğitimi ders içeriklerinden çıkarılması ve konuyla ilgili adı ve saati ile belirlenmiş olarak bir dersin açılması sağlanabilir,
4. Okul şarkılarına piyano ile eşlik yapma içeriği ile ilgili verilecek bir eğitim sürecinde; sadece doğaçlama ya da yazılı olan eşlik partisyonlarının deşifre edilmesi şeklinde değil, aynı zamanda eşliği yapılacak şarkıların tonlama, derecelendirme, akorlandırma ve uygulanacak eşlik modelinin seçimi konularını içermesi de sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Cangal, N., *Armoni,* Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2005.

Çevik, D. B., & Güven, E., (2011). İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Okul Şarkılarına Piyanoda Eşlik Yapabilme Konusuna İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Çalışma. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, *14* (25), 86-98.

Çevik, D. B., (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Eşlik Dersine Bakış Açıları İle Derste Zorlandıkları Konulara İlişkin Çözüm Önerileri. Kastamonu Eğitim Dergisi, *19* (1), 345-360.

Kaptan, S., *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri,* Tekışık Web Ofset Tesisleri, Ankara, 1995.

Kardeş, B., & Demirci, Ş. (2019). Müzik Derslerinde Eşlik Kullanımının Müzik Öğretmenleri Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, (42), 157-172.

Kardeş, B., *Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitim Anabilim Dalı Programlarında Kazandırılan Eşlik Yapabilme Becerisinin Program Hedeflerine Ulaşma Durumu,* Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli, 2013.

Kutluk, Ö., *Okul Şarkıların Piyano İle Eşlik yapabilme Becerisinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Çalışma,* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 1996.

Özen, M., *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitimi Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Piyanoyu Müzik Öğretmenliğinin Gerekleri Doğrultusunda Kullanma Becerileri,* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1998.

Pirlibeylioğlu, B., *Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Piyano Performansı Özyeterlik Algıları ile Piyano Öğretim Elemanlarının Öğrencilerin Performansı Hakkındaki Görüşleri (Ege Bölgesi Örneği),* Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli, 2015.

Sevgi, A., (2005). Müzik Öğretmenliği Mesleği Gerekleri Doğrultusunda Bir Armoni Eğitimi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, *25* (1), 199-2011.

Sönmezöz, F., & Başarır, S. N., Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Piyano Ders İçeriklerinin Öğretim Elemanlarının Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi, Orhun, F. B., & Şişman, O. A., (Ed.), *Güzel Sanatlar Alanında Uluslararası Araştırmalar III,* içinde (1. Baskı, ss.115-145), Eğitim Yayınevi, Konya, 2022.

Sönmezöz, F., *İlköğretimde Kullanılan Şarkılara Piyano İle Eşlik Yapabilme,* III. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, 707-715, Girne, 2011.

Sönmezöz, F., *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Eşlik Öğretiminin Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi,* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2006.

Tunç, T. & Albuz, A. (2010). Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında Uygulanan Armoni Kontrpuan-Eşlik Derslerinde Piyanonun Kullanım Durumlarının İncelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi, *2* (2). 47-58.

Yönetken, H. B. Okulda Çalgı Sorunu ve Çalgısal Müzik Etkinlikleri, A. Say (Ed.), *Müzik Öğretimi,* içinde (69-70), Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2001.

Yücetoker, İ., *Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programına Göre Piyano Eğitimi Dersinin Değerlendirilmesi,* 1. Uluslararası Multidisipliner Bilimsel Çalışmalar Kongresi, 15-17, Giresun, 2019.

Yüksek Öğretim Kurulu, (2018). *Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi,* YÖK Yayını, Ankara, 2018.